

Choe Sang-Hun
Hàng xuất cảng mới nhất của Nam Hàn: Mẫu tự
Phạm Văn dịch

Từ lâu, Nam Hàn vẫn cảm thấy nhiều thành tựu của họ không được thừa nhận đủ: chỉ trong mấy thập niên họ đã xây dựng nên một cường quốc kinh tế từ những đổ nát tàn khốc của chiến tranh, và sau nhiều năm dưới chế độ cai trị độc tài họ đã tạo dựng được một nền dân chủ đầy sức sống thuộc loại bậc nhất ở Á châu.

Giờ đây, một phụ nữ Nam Hàn 75 tuổi, bà Lee Ki-nam, cương quyết làm cho thế giới thừa nhận họ hơn nữa bằng một món hàng xuất cảng khác thường: mẫu tự Đại Hàn. Bà Lee dùng tài sản kiếm được trong ngành địa ốc, cố đem mẫu tự Đại Hàn đến những nơi người địa phương thiếu hệ thống chữ viết bản xứ để ghi lại ngôn ngữ của họ.

Một trang sách giáo khoa cho người thiếu số ở Nam Dương © Hunminjeongeum Society

Dự án của bà đã mang lại thành công đầu tiên hồi tháng Bảy – và tạo ra tin sốt dẻo, khi trẻ con trong một bộ lạc ở Nam Dương bắt đầu học mẫu tự Đại Hàn, Hanguul [Hàn ngữ].

Bà Lee trả lời trong một buổi phỏng vấn: "Tôi đang làm cho những ngôn ngữ không có chữ viết của thế giới điều mà tổ chức Doctors Without Borders làm trong lãnh vực y khoa. Có hàng ngàn ngôn ngữ như vậy. Tôi nhằm mang Hanguul đến cho tất cả những ngôn ngữ đó."

Nỗ lực của bà có vẻ viễn vông đối với những ai không phải người Đại Hàn. Nhưng tại đất nước này – với ngày quốc lễ là Ngày Hàn ngữ - nỗ lực của bà được đón nhận với niềm hãnh diện lớn lao. Báo chí viết về bà bằng giọng điệu tràn trề tình cảm. Một đảng chính trị ở Đại Hàn ca tụng kỳ công của bà ở Nam Dương – mà theo bà Lee, cho đến nay chỉ mới có 50 trẻ em tham gia – là "bước hùng ca đầu tiên tiến tới toàn cầu hoá Hàn ngữ".

Tình cảm dạt dào này thể hiện sự gắn bó của người Hàn quốc với mẫu tự của họ - một tổng hợp đặc thù gồm các vòng tròn và đường thẳng – và điều mà họ tin rằng sức chịu đựng của nó nói lên dân tộc tính của họ. Trong thời thực dân Nhật cai trị hồi thế kỷ trước, người Đại Hàn bị cấm dùng ngôn ngữ và mẫu tự của họ trong thương mại và việc công; trường học bị cấm dạy ngôn ngữ này. Số người Đại Hàn mù chữ tăng cao, nhưng nhiều người Đại Hàn vẫn phá luật và dạy ngôn ngữ này cho con cái họ và những người khác.

Cha bà Lee, một nhà ngôn ngữ và giáo sư, đã bí mật dạy ngôn ngữ này cho con ông và các học trò khác. Bà Lee lấy việc vinh danh di sản của ông, vinh danh Đại Hàn và giúp thế giới làm sứ mạng của mình.

Kim Ju-won, một nhà ngôn ngữ tại Đại học Quốc gia Seoul và chủ tịch Hội Hunminjeongeum [Huấn dân chính âm] do bà Lee thành lập để truyền bá Hàn ngữ, đã tóm tắt sứ mạng này như sau: "Khi cho các ngôn ngữ không có chữ viết mẫu tự riêng của họ, chúng tôi có thể giúp cứu họ khỏi bị huỷ diệt và do đó bảo đảm tính đa dạng về ngôn ngữ và văn hoá của nhân loại."

Dù vậy, tham vọng ngôn ngữ của Đại Hàn đã gây ra một số quan ngại, không lâu sau khi một số nước Hồi giáo than phiền về nhiệt huyết của Nam Hàn trong ý định truyền bá Ky-tô giáo.

Tại Nam Dương, chính phủ khuyến khích 240 triệu dân của họ học "một ngôn ngữ thống nhất" là Bahasa Indonesia [Ngôn ngữ Nam Dương], để rất nhiều nhóm sắc tộc có thể giao tiếp được với nhau một cách có hiệu quả. Do vậy, dự án của bà Lee gây ra những vấn đề tế nhị.

Mới đây, Nicholas T. Dammen, đại sứ Nam Dương tại Nam Hàn, nhận xét về quyết định thu nhận Hàn ngữ của nhóm sắc tộc thiểu số Cia-Cia như sau: "Nếu đây là một thứ sở thích thì được. Nhưng họ không cần nhập cảng mẫu tự Hàn ngữ. Họ vẫn có thể viết tiếng địa phương của họ bằng mẫu tự La Mã."

Theo Shin Eun-hyang, một viên chức trong Ban Ngôn ngữ Đại Hàn thuộc Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch tại Seoul: "Đây là vấn đề nhạy cảm về mặt ngoại giao. Chính phủ bị giới hạn trong việc ủng hộ trực tiếp những dự án như vậy."

Chính phủ [Nam Hàn] tuyên bố họ không cấp tiền cho nhóm của bà Lee. Nhưng bà nói họ ủng hộ gián tiếp bằng cách tài trợ cho các nhà ngôn ngữ để theo đuổi công việc của mình, kể cả việc dạy Hàn ngữ ở nước ngoài.

Bà Lee bắt đầu định truyền bá Hàn ngữ từ hồi năm 2003. Thoạt tiên, bà định nhờ cậy vào các đoàn truyền giáo Ky-tô người Đại Hàn ở Nepal, Mông Cổ, Việt Nam và Trung Quốc. Nhưng theo bà, quan tâm chính của các đoàn truyền giáo không phải là ngôn ngữ, vì thế các chương trình này không thành công.

Về sau, bà bắt đầu làm việc với các nhà ngôn ngữ ở Nam Hàn, và năm 2007 họ đã có đồng minh. Nền văn hoá được ưa chuộng của Nam Hàn – kịch tình cảm, âm nhạc, minh tinh – đã làm mê hoặc phần lớn Á châu. Theo một phim tài liệu quay trên hòn đảo của dân Cia-Cia, các sắc tộc như dân Cia-Cia, một nhóm thiểu số 60.000 người ở Nam Dương, háo hức đón nhận những gì thuộc về Đại Hàn.

Vào tháng Bảy 2008, bà Lee dẫn một phái đoàn tới Baubau, một thị trấn trên đảo Buton phía đông nam Sulawesi. Trong các buổi họp với viên chức và các thủ lĩnh bộ lạc, bà đề nghị giúp tạo dựng một hệ thống chữ viết và sách giáo khoa căn cứ trên Hàn ngữ để họ có thể dạy con cái họ trong trường bằng ngôn ngữ của chính họ. Bà cũng tỏ ý giúp xây một trung tâm văn hoá Đại Hàn trị giá 500.000 đô la và đẩy mạnh phát triển kinh tế.

Họ ký thoả thuận. Hai giáo viên đại diện hai nhóm ngôn ngữ ở Baubau đến Seoul để dự một khoá tập huấn 6 tháng về Hàn ngữ tại Đại học Quốc gia Seoul. Một người bỏ ngang, than phiền khí hậu lạnh. Người còn lại, một thầy giáo gốc Cia-Cia tên Abidin, ở lại tiếp tục học. Hồi tháng Bảy (năm nay), ông Abidin bắt đầu dạy ngôn ngữ Cia-Cia cho 50 trẻ em lớp ba ở Baubau bằng cách dùng một cuốn sách giáo khoa của Nam Hàn viết bằng Hàn ngữ.

Mặc dù chính phủ Nam Dương chưa can thiệp vào dự án Hàn ngữ, ông Dammen quan ngại rằng các bộ lạc khác ở Baubau có thể ganh tị với "cách đối xử đặc biệt" mà người Đại Hàn dành cho người Cia-Cia. Theo ông: "Nếu các bộ lạc khác bảo là: 'Ồ, chúng tôi cũng có thể mời Nhật, chúng tôi có thể mời Nga, chúng tôi có thể mời Ấn Độ, chúng tôi có thể mời Trung Quốc, thậm chí Ả Rập,' khi ấy sự việc sẽ trở nên hỗn loạn."

Trong khi đó, với bà Lee, chương trình cho người Cia-Cia mới là bước mở đầu tham vọng của mình. Bà cho biết, chia sẻ chữ viết với người khác chỉ là thể hiện ước muốn của tổ tiên bà là Vua Sejong, người đã ban hành hệ thống chữ viết. (Bà Lee là cháu 21 đời).

Quốc lễ Ngày Hàn ngữ vào 9 tháng Mười, mừng ngày nhà vua ban hành hệ thống chữ viết hồi năm 1446. Trước đó, người Đại Hàn không có hệ thống chữ viết của riêng mình. Giới sĩ phu Đại Hàn đã học chữ Trung Quốc để ghi nghĩa tiếng Đại Hàn, nhưng không ghi âm.

Sử chép khi giải thích lý do của Huấn dân chính âm, tên gọi nguyên thủy của Hàn ngữ, nhà vua đã tuyên bố: "Nhiều thần dân thất học của ta muốn truyền đạt đã không thể diễn tả mối quan tâm của họ. Ta cảm thấy thương cho họ. Vì thế ta đã tạo ra 28 chữ cái."

Bà Lee tuyên bố: "Nhà vua truyền bá Hàn ngữ vì thương dân. Đã đến lúc người Đại Hàn mở rộng tình thương của ông đến với nhân loại bằng cách truyền bá Hàn ngữ ra toàn cầu. Đây là thời đại toàn cầu hoá."

Nguồn: http://www.nytimes.com/2009/09/12/world/asia/12script.html?_r=1&hpw